

UNIVERSUL LITERAR



TRAIASCA REGELE!. — (Vezi explicația).

TRAIASCA REGELE I

Sunt astăzi trei decenii de când vrednicile de slavă biruitoare ale mândrilor noștri oșteni au așezat coroana de oțel pe fruntea slavitudinii noastre țigăre.

Tara întregă prăznuiește astăzi apăsătoare sfântă a acelor zile sublimă și care pentru neamul românesc ia strălucirea unui simbol.

In această zi mărețată, unim și noi urările noastre de bine Coroanei în strigătul atât de scump tuturor românilor:

Trăiască Regele I.

FIGURI DISPĂRUTE

TH. CORNEL

In ziua de 21 Februarie un grup de prieteni dezolați au condus la lăcașul de veci pe unul dintre cei mai iubii și apreciați dintre scriitorii publicistul Th. Cornel.

O boală năpraznică l-a răpus în floarea vieții, fără să-l îngăduie măcar a-și lua un ultim adio dela acei care erau mai aproape de sufletul său.

Moartea l-a secerat atunci, când, după ani de instruire, revenise lângă alții, mai oțelită la muncă, susținut de dragostea prietenilor și de mângâierile familiei sale.

A zurgăvi viața acestui scriitor, însemnează a zurgăvi un colț de lume necăjită pentru care soarele e de ghiță iar orizontul întunecat.

Fără de artist, caracter blajin, o inteligență vie, tânărul scriitor a fost una din acele ființe hărăzite de natură să răscumpere cu prețul unor cumplite înfrângeri suferite, fiecare clipă din existența sa.

Chemat din vârstă cea mai fragedă să îndeplinească una din cele îndatoriri de profesie care rostomă individului un surplus de activitate intelectuală pentru conservarea sa, Cornel a făcut parte din pleada celor scriitori cărora frământările existenței de mâine nu le dă pas să-și închege într-o operă durabilă caracterul personalității lor.

Lucrările lui scrise din fugă, pe drum, în goana vieții, în răstimpul unui popas pe care foarte rar întâmplarea îl dăruia complet, nu pot să zugrăvească decât fragmentar caracterul adevărat al personalității lui.

La Paris, în timpul expatrierei sale, deși hărțuit de grija zilei de mâine, totuși găsea timpul necesar să se aplice înclinațiilor sale literare, făcând parte din mai multe cercuri artistice și literare, și colaborând împreună cu d-ra Văcărescu, Ștefan Ciocăneanu, Stauerman, dr. Florea Simionescu și alții, la „Revista Albă”, publicațiune apărută în Franța în limba franceză și română.

Tot în acest timp articolele sale de critică literară apăreau din când în când în ziarul „La Roumanie” și ziarul „Adevărul”.

Reintors în țară, a făcut parte din redacția ziarului „La Roumanie”; în 1903 a scris în „La Roumanie Literaire”, iar în timpul din urmă toată activitatea sa era absorbită în alcătuirea unei lucrări de mare însemnătate: „Figuri Contemporane din România” scrisă în limba română și franceză, lucrare menită să servească ca document istoric generos și viu.

Moartea nu i-a dat pas să-și vadă împlinirea operii lui.

Viața și moartea acestui scriitor își redosteaptă amintirea unui alt scriitor — Eugen Veian, scriitor talentat, a cărui viață furtunoasă, asemănătoare mult cu cea a lui Cornel, s'a încheiat în împrejurări și mai triste pe pământ strein.

E locul aci să citez numele unui alt publicist Al, Antemireanu, scriitor de talent, ziarist de valoare, mort nu de mult timp, ale cărui scrieri răspândite prin reviste și ziare au a-

tras încă dela început atențiunea iubitorilor de artă și literatură sănătoasă.

Deplâng moartea prematură a acestor vârstare tinere ale literaturii, precum deplâng situația penibilă în viață a titlurilor acelor proletari ai condeiului cărora, înclinași de o prea istovitoare muncă pentru ziua de mâine, nu le e îngăduit să atingă realizarea unui ideal artistic în existența lor.

Cornel s'a stins mai înainte de vreme, căci așa se sting toți acei pe care natura îl dăruiește cu o simțire mai intensă, aruncându-i totuși în voia unui hazard răpunător.

Numele lui va rămâne adânc săpat în inimile acelor care au avut prilejul să cunoască mai de aproape caracterul său blajin, sufletul lui ales, și să admire munca uriașă și abnegațiunea sublimă de care a dat dovadă până la sfârșit.

Secrete Georgescu

COZONACII

de EM. GĂRLEANU

La noi Paștele se așteaptă cu cozonaci și ouă roșii. Așa am apucat din părinți, și părinții mei din părinții lor, și accepția de la noi de dinaintea lui Moldova e semnificativă pentru totuși mamele și coace cozonacii. De prin Mercuria Paștelor orășele, târgoșoarele și satele din Moldova, sunt acoperite de un miresmă dulce, poezică, un miresmă proaspăt de cozonaci calzi. Miresma aceasta parcă vine odată cu cea a florilor de zarzăr, și plutește de-așupra ușițelor, cântate pe fetești, prin uși deschise, în vreme ce gospodina, cu capetele albe, legate bine și strâns la cap, cu grimele tirite în amănunț, cu mânicile sufletele, se întinde, una pe alta, de pe pangul castor:

— „Ei, cum și-aș ești cozonacii?”

De după gurașul, ale căror perdele sunt lăuate larg la o parte, trecătorul prinde cu ochii oastea întregă de cozonaci, puși după mărișme, în frunte cu unul mai rășărit, înalt de-un colț, chipșuș ca un tamber-major.

Iar la mijlocul lor, pe fața albă și curată de masă, poftitor, imbiator, și răi parcă, un cozonăcel mai mic, își arată fețele galbene că aurul, bătut în stăfide ca 'n niște pietre rare. Parcă te-ar tombia: „Hal, gustă-mă!” Iar trecătorul grăbește pașii să ajungă mai repede, la cozonacii lui de-acasă.

Parcă văd buclăria largă, scrisă, în care, la trei covăși deodată, trei femei harnice și visuale frământă aluatul. Parcă le-aud: — „Inclă cinci ouă!” — „Drojă! drojă!” — „Untul!” Și aluatul crește, și miroase, miroase a pâine caldă și dulce. Apoi, cum cuplorul, cu gura lui cea largă, ca a unui balaur, înghițe țingirile pe rând, și cum, după vreo trei ceasuri, mâncușele se scutjesc să piere cozonacii creșcuți, ca Fetei din poveste, de să nu mai poată eși, poponșii, pe gura captorului, pe unde intraseră așa de prietărești!

Apoi venind rândul pașilor, cucușele effoase pe lângă flăcăii de cozonaci. Pașii cu orez, cu smântână, cu brânză, cu coji de pericacă, cu stăfide, — mai știu eu cu ce!...

Și pe urmă tot vorbind despre atâtea bunătăți, ce credeți, mi s'a făcut poftă!

Plec în Moldova de Paști!

SEAFURI PENTRU VARĂ

Nu blestemați căldura. Ea are o funcțiune curățitoare și igienică. Cu ajutorul nădușelii eliminăm o sumă de produse nefolositoare, cari în alte anotimpuri sunt eliminate cu ajutorul altor viscere și organe. Nu fugiți deci de căldură vara.

IN BOGĂTEȘTI

Ne-am pornit în dricul zilei c'o birjă a lui Rucăreanu condusă de-un gigan lung și slab, îmbrăcat în haine nemțești. Trecom prin mahalauș Tigănișul, peste lungul pod de peste apa Târgului, pe la poalele Flămânel în vârful căreia biserică par'că arde în lumina aurie a soarelui de Iunie. Cum munții de prin prejur is încă încărunțiți de zăpadă, răcoarea, ca o apă rece nevăzută, ne sărută o-brajii și ne mângăie trupul. Urcăm la deal pe un drum de căruțe, grunțuros, pe-alocurea băștătorit și plin de colb. Căi pășesc dămol, streangurii se'ntind ca niște strune groase și vizitului, din când în când, flutură iușca pe deasupra. Dealurile înverzite, cu grădini întinse, pomii răzlețiți pe marginea drumului, cu frunzișurile vioae, imbrobodite în lumină și răcoare. Când te uști în armă orașul se vede ca'n strachină, grămădit între umeri de muniș goi, cu casele răsfirate, cu bisericile cu clopotnițe ce spintecă înălțimea. Să'ntind ca o țigăie îngustă și lungă, traversându-se de-o parte cu valea Romăneștilor, prin sânul căreia apa Târgului înseamnă o cărăruș de stăgint via, — de cea lăleșpartă, la pocișoarele munișilor, câmpia îngustă a Vlășoșului cu fabrica de hârtie, cu oșurile afumate înămnând linii drepte, de jos la sus. Caut să deslușesc parcul, ca sărămie, funicularul lui Popoa cu înfășătoarea răpă a Corbului, și sufletul se înbătă de priveliștea ce se desfășoară, cât poți privi cu ochii, peste care mirajul verii protește ca un veal fin animat în înălțimea zărei și urzît din raze de aur subțiri ca plasa de paianjen.

Vlășoșul se dă jos de pe capră și ne privește chiorăș. Înțelegem și ne dăm și noi jos.

Căi trag mătădin apor și perdelute de colb descresc în urma noșilor. În dreptul unei păduri oprim. Un crâng cu copaci sărăunți, închirciți, pe-o coastă ce s'afundă într-o văgăună. O fetiță paște și când ne apropiem, oile tuse și cărlănașii cu blana creștă ridică capetele, cu boturile întinse, negre, ca niște vărfuri de ghetă, privindu-ne cu ochii deschiși mari, prietenoși. Fetița se perde între copaci, cu bășii subțioară.

Drumul colește la stânga, prin marginea păduriceii, coborâm o vale, căi te' trap deschis și dăm în șoseaua Bogăteștilor. Iar urcăm. Casele albe, cu acoperământ de șindilă, livețile întinse, de pruni, străjuesc lungul drumului. În deal o clădire mare, cu cerdac, cu acoperământ de olane: școala. Oprim. Trăsura trage din dos, noi intrăm în cerdac. Cunul de flori, lămpari de verobăță, ghirizni de stejar, împodobesc păreții. E sfârșitul anului școlar și părinții se adună să vadă ce le-au făcut odrășele într'un an. Invățătorul, Ion Nicolăescu, un bășătr mărunt, cu mustăți groase și de culoarea mătăsii popușoșului, alungă în toate părțile, dă sfaturi, amănunțete școlărilor cum să se poarte ca s'abarea cu respect și-i țare mulțumit că s'a adunat atâtea lume.

Într-o odăie mare, pe bănci, stă norodul. Gospodarii în haine mândre, cu cămăși cu mâneca largă, vrăstați, tineri găuși ca de nuntă, cu hircuri cafenii, cu șoselele cămășilor bătute 'n flori de mătăsă, bătrâni cu plete încărunțite lăuate pe ceafă, femei cu ochii vii, fetișcane cu catrințele strânse pe trup, cu găturile înfășurate în șirăguri de mărgele — o primăvară întreagă de flori!

În fund elevii strâși roați, cei mărunți în frunte, cei mai rășăriți la spate, învățătorul în mijloc, în hirc negru, cu țări de aba de părea un flăcău eșit la horă. Toți îl priveau ca pe un băetan din sat, nu cum să privește invățătorul în pantaloni din satele Moldovenești.

Flăcăul cu mustața aurie ridică o mână și zecile de glasuri încep de odată umplând odaia de-o melodie

dulce ce m'a făcut să-mi aduc aminte de vremea când eram și eu în școala primară la țară și când s'aduna tot satul în ziua de Sf. Petru, la împărțirea „premiilor”.

Doamna ridica trei degete și noi începeam toți de odată, îndesându-ne, care mai de care, în față, să ne vadă lumea și deschizând gura mare-mare, așa ne spunea domnul Băncescu „cu cât deschizi gura mai mare cu atât cânti mai frumos”.

Fie-care mamă își privește odorul, fie-care bunic își cercetează nepotul care-l samănă „ca două picături de apă”.

Cu glas dulce invățătorul strigă: A. Ștefanei Bănică! Un gândăcel mic, cu opincuși, gras și cu ochii ca cerul, iesă în față, începe e spune rar, cam cepeleag și așa de frumos de-și vine să sări să-l sărni!

Doamne-ajută a' noșta Pe pâriniș a-i ajuta...

Când măntue, un glas de femeie la spatele mele nu se poate abține: „Dragul maichil... mânca-l-ar marea flăcăul....” Flăcău! Și ei îi cât un pumn!

Invățătorul îl mângăie pe obraz și copilul nu se sfiește de-șic. Il privește drept în ochi, vrând par'că a-l întreba: Ți-a plăcut? Pe rând, întâi cei mici, după clase, apoi cei mari, toți ies în față și spun câte ceva. Când întorci capul vezi nussași ochi înălțându-se și surâșuri de mulțumire pe buzele tuturor.

— Mareș Floarea! N'am să uit nici odată pe fetița asta din clasa II, zăritică, gătită ca o păpușă, cu floricele în părul ca scutul de beteală, cu cămeșuică bătută cu fluturi și mărgele, cu ochișori ca floarea de in. Mai bine de jumătate de ceas a recitat, repede, cum ai spune o poezie — „De ce nu lucrează femeia lenese?” „Lunea-i rău de făcut, de urât, de ducă-se pe pustii, Lunea dacă încep un lucru și-ți merge rău apoi toată săptămâna așa are să-ți meargă și mai bine să nu începi....” Marșea îl păcat de lucrat: de foc, de cumpănă mare, de trăsnet... Mercuria... Atâtea a spus îngerășul acesta blond că te mirai cum de în căpușorul ei tânăruș a început și cât s'o fi frământat cu mintea până le-a învățat!

O cocoaș s'a dus și-a sărutat-o. Proprietara moșiei, „Domnul” o mângăie și fetița rade la toți, roșind-se pe pușin de-i părea obrăjoriș înfloriți.

Pe la toacă s'o isprăvit serbareș. Toți strigă: Să trăiți domnule invățător! — Să trăiți și d-voastră oameni buni și să vă trăiescă copiii! Drumul se împănăște de lume. Pe-o apă de dindos aș eșit elevii ș-acum alungă, sberdălnici, pe pașanul școlăruș și chicotesc.

Într-o odăie răcoasă, la o masă lungă, noi, care am venit din oraș, îmbrăcam căbe-ova. Invățătorul mai înserat și micuța care spunea că „Lunea-i rău de făcut, Marșea de cumpănă mare”, ne servește, cu mănăcușele la cămeșă suflete, cu'n colț de catrință primă în brău. După brânza tescuită în coajă de țeu, țuica de Nămăești merge ca untdelemnul pe gât. Imi lasă ș-acum gura apă când mă gândesc la castronul care ni l-a pus dinainte cu sărmătușe mici, căi nucie, făcute cu frunze de vie, stropite cu unt și scaldate în smântână proaspătă! Nici odată n'am mâncat așa de bune sarmale!

Și după câteva rânduri de pătărușe, vioara face glas. Sardină deasupra călușului și sarmada lui Gouard ne stoarcă dușoc în inimă. Ochii se umedesc, sufletele se înfioară, tremură, ca strunele sub arcuș, privirile se cercetează, se înțeleg, amintirile răsar, aducând aminte ce nici odată nu se uită, și invățătorul, cu degetele tremurătoare, vrea parcă să ne sfăște inima bucătică cu bucătică...

În dosul școlăruș, pe poarta de țară, cu zgilțuri, intrăm într-o grădină cu iarbă până la genunchi, cu flori multe, coapte, cu lumânărele galbene, nalte, cu degitărele rotunde, al-

bastre, ca niște umbreluțe. Mesteceai cu frunze de argint, cu trupurile albe ca vâruite, peticesc codrul verde cu pânze de umbră. Pe coastă picioarele alunecă, iarba fășe, un miros parfumat te-adapă, o mireasmă tare de munte te îmbată, și nu departe se aude gurița picurătoare a unui isvorăș subțirel ca un fir de ață parcă. Culcați în iarba îmbălsămată urmăm câte-un fir de rază strecurat priu cortul de argint al frunzișului, pe care se razimă umbrela albastră a boltei.

Invățătorul ne arată muntele Mateias, cu creștetul pleș în cer, cu un steag întins de vânt, în vârf, al institutului geografic. Și Mateiașul se întinde spre Nămăești, se coboară, se înalță, până se razimă în peptul stâncos al Dragoslavelor. Soarele coboară, apusul îndrăcă firea în odăjdii de aur, umbra inserării se cerne și doar creștelele munților mai rămân rumenite de para celor din urmă raze.

Trăsura se gătește în haine de flori. Cununi de condurași roșii stănină la felinare. Ghirlânzi înfășoară roțile, apărătorile, și o risipă de flori, de petale, înălțându-se în sus, sub picioare, pe scaune, pe creșterile poclitului. Dar când să suim Ion Nicolaescu ne oprește. — „Ați văzut orașul? Nu? Apoi n-ați văzut nimic. Hai sus”. Din fața școlii privim, pe deasupra satului, în spre apus. Departe, în întunericul nopții, miș de lumină, grămădite ca niște candeli într-o biserică, răsar, cresc, tremură, pe deasupra lor o broboadă aurie plutește, deasupra broboadei întunericul, un strat de păcură pe care se sprijină bolta cu toți bănuții ei de aur. „Iaca așa ies cu seara în cerdac și privesc Cămpulungul. II vedeți? Ia uitati-vă, parcă arde! Merelii privesc seara și nu mai mă sator. Răceala împrejurilor mă face să uit că-s în lunie și de-mi trebuie muzică în ascult singur strunele și să vedeți și copacii ascultă cântarea lor! N-ași da traiul de-aici pe acel al d-stră dela oraș. Doamne ferește”. Câtă dreptate are mărunțul! Să stai în cerdac, în răcoarea nopții, în parfumul făceturilor, să privești luminițele ce înfloresc pe la ferestri, să vezi departe un oraș arzând în fiecare seară, să te gândești la o femeie cu ochii ca întunericul, să îți tremure inima și strunele să plângă, domol, în surdină, o serenadă de Cououd! Viață fericită, curată, sfântă!... Cât de străin is de tine!... Inghesuți cum putem, pornim. Școala rămâne mută în vârful dealului. Trăsura alunecă la vale cu o săgeată.

Cuși pară zboară. Ni-i frig și ne îndesăm unul în altul. Dinspre Nămăești ne sfichiește un vânt rece ca țurțurii de ghiată. Prin dreptul caselor răsar lumini sfioase. Copacii, dealurile, munții, înseamnă pește negre.

La o cârciumă în marginea Bogăteștilor lumină mare și glasuri multe. De unde drumul se încruciază cu cel ce duce la Rucăr și cu cel ce duce la mănăstirea Nămăeștilor printr-o livezi mari ca niște ceiruri, cârmim. Prin Valea Mare, casele mari, cu câte două caturi, tăcute, adormite în liniștea de altar a nopții. Un turn părăsit, ruinat, în dreapta. O moară veche, uitată, pe malul unei gârle.

Razăm capul de marginea poclitului strâns, cu ochii fixați în cer, așa cum i-ași fi fixat în ochii de păcură a unei femei.

Cuși dămolese mersul. Arcurile tresar ușor, legănându-ne. Florile ne scaldă în adieri parfumate. Pe genunchii mei nepoțica mea Marioara încearcă glasul:

Somnoroase pădurele
Pe la cuiburi să adună
Se ascund în rămurile
Noapte bună!

Cântă dulce, încetșor și așa de frumos, de-ți pare un inger ce îngă-

nă o rugăciune ascuns în bezna nopții. Glăsușorul îi tremură, vorbele îi pătrund în suflet și dacă ochii ei negri nu ar stecli ca radiu n'ai ști că ții pe genunchi o fetiță cu glas armonios ca izvorul de munte. Se ascund în rămurile
Noaa-pte bun-nă, noaa-pte bun-nă...
Noapte bună! Inchid ochii, mă văd în fața casei unei femei, șoptindu-i: Noapte bună! Și ca are sânul gol și stă ca o statue în pervazul ferestrei... Și nu-mi face semn să mă întorc!...

Nu mai știu nimic. Simt lunecând picături de ghiată pe obraji... Căif iar și-aui iuțit pasul. Cântecul muri, ca o șoptă. Un duruț lung. Treceam peste un pod. Când zgomotul scade, glasul apei Tărgului s'aude murmurând pe sânul de pietriș. Nu știu cine strigă: Vila lui Iulian! Drumul la Lerești în urmă! Vila lui Kalinderu! A pictorului Grant! A lui Drăghiceanu! Luminile se înmulțesc. Castanii încremeniți în lumina lămpilor. În capătul Bulevardului statua lui Radu-Negru gândește la timpurile vechi. Mulțimea curioasă ne urmărește cu privirea. Și când deschid ochii mi pare că fiecare mi strigă cu glas dulce ca al nepoței mele: Noapte bună! Noapte bună!...

D. Iov Solferino

BLESTEMUL

Așa ai vrut-o! De-azi e mort trecutul pentru mine!
Și-o să te uit pe veșnicie... De ce-ai gândi la tine
Când cu atâta nepăsare ai răs de dorul meu!
A, cât aș vrea ca tu să suferi, ce-acuma sufer eu!...

De te-am iubit odinioară, nebună te urăsc acum...
De ce în faptul inserării ești pe-al vieții mele drum?
De ce mi-a mers în suflet dorul din ochii tăi scântecători
Și'n urmă—ca din întâmplare—ne-am întâlnit de-alătea ori?

Cu vorbe dulci, meșterșugite, de ce mi-ai povestit iubirea,
De par'că n-ascultat de glasul-ți și florile și ntr-oagă firea?...
Și-acum cu-atâta nepăsare tu razi de cel mai dulce dor
Și mi spui că tot în asta lume e trist și șters și trecător...

Aceasta-i dar simțirea sfântă ce te îmbăta de fericire?
Acestea-s măsurile noastre, aceasta tu numeai iubire?...
O, du-te în lumea nesfârșită, căci chin adânc, răsunător,
Mai viu, mai aprig răscostește vâpăia stinsului meu dor.

Și te blestem în disperarea curatei dragoste pierdute:
Nainte să-ți deschidă viața numai cărții necunoscută,
Durerca cea mai arzătoare și chinul cel mai nesfârșit
Să nfrângă sufletu-ți de piatră—și n lupă tu să cazzi zdrobit.

Și să iubești! Cu o iubire în tot sublimul său avânt...
Dar să n'ai parte de-o privire, de un surâs, de un cuvânt,
Să n'ângi o dragoste mărită de fe-care zi ce-o trece
Și sbuciumările-i nebune, pe ea s'o lase tot mai rece...

Atunci cunoaște-vei durerea așa de mult istovitoare.
Și de iubirea-ți credincioasă să rădă Ea, nepăsătoare,
Intocmai cum odinioară de al meu dor tu cum ai răs!...
Și obosit, bătut de soartă, să plângi tot plânsul meu nespus.

Uitat de-o vreme nemiloasă să urci al vieții greu calvar
Și'n preajma chinurilor multe să te întorci la mine iar
Și în genunchi plecat înainte-mi ertarea să o ceri plângând...
Durerile mele de astăzi, pe toate să le ai în gând...

Și-atunci, când vei păși înainte-mi, de suferinși, de plâns albit
Și când vedea-voi poclînța la cel ce-odată am iubit,
Ertărei ce-mi vei cere nu știu dacă voi zice și-atunci: Nu.
Căci mi-ai fost drag... și de te blestem, aceasta-ai vrut-o numai tu.

Gabrielle I. Anastasiu-Vuculescu

FETIȚA GUIATUN

— Nuvelă de Alex. Orulov —

— Urmare și sfârșit —

Și zeul lui de lemn, par'că-i dă îndemn, și așa îl privește par'că-i mulțumeste de jertfa adusă.

Eghin pieptu-și desvelește, capul între mâini și-ascunde și a se ruga prinde.

— Lu-li la-laa, lemn lângă lemn, scânteie, piatră lângă piatră, foc, ființă lângă ființă... să se bucure... li-lu-lă laa.

Și inima promisă, Zeului adusă, sus o tot înalță, zeului binefăcător buzele ei unge și sare și joacă și cântă de bucurie...

— Așa va fi — zice el.

Și încă odată mai repetă.

— Așa dară va fi!

Și adânc suspină.

Și spre colibă pleacă bătrânul Eghin, cu sufletul senin, tainic și zămbește și tot la Guiatun gândește.

Așa ajunse acasă.

Primăvara natura înviază, căprele, corbii — vulturii — totul în fine procrează.

Guiatun veselă și fericită, de Bala iubită, leagăn și împletise și se leagăna.

Bala la ea se uită și pe sine se uită.

— Guiatun, unde te gândești?

Spune-mi ce dorești?

Și iar o întrebă.

Guiatun, nimic nu-i răspunde.

— O-e, o-e, Guiatun, Bala al tău cel bun, iarăși te cîntă, cam ce tu gândești, ori pe Bala nu-l mai iubești.

Atunci ea-i răspunde legănat:

— Ca și gândurile uscate mi-s gândurile întunecate, nu știu ce gâdesc, doar pe tine eu te iubesc... Am uitat la ce am cugetat.

— Și ce ai uitat Guiatun?

— Pe tine unu nu!

Atunci răsună, vocea lui Bala în depărtare tună.

— O-e Guiatun, scoală, te trezește, lenea ne coprinde, ziua ne surprinde, Eghin ne urmărește, poate ne pândeste, pedeapsă grozavă el ne pregătește, Eghin nu iartă, grozav el ne ceartă și-i amar de noi, când or trece apele din ploa. Scoală Guiatun, ție ți-este lene ca păsărica în cuihul căldut, scoală te chiamă al tău dragut...

Și Guiatun se deșteaptă, de gâtul lui Bala mâinile-și înlează.

De bucurie mare, Bala în sus sare și cântă de veselie și de vijelie, cântec pădureș și vânătoresc... răsună pădurea și valea și munții. Bala cel frumos cântă duios:

Fiare sălbatice eu gonesc.

Fără frică fără teamă,

Ea le prăpădesc

Mulle făr de seamă.

Cerbul cel iute

Eu îl dobor

Cu ale mele flinte

Și cu-al meu topor.

Și iar sarea și iar juca și se desfăta, frumosul Bala și apoi iar la Guiatun zămbește și iar o privește și iar a juca prinde și iar a-i cânta...

Bătrânul Eghin pe urme i-a găsit, ca vânătorul iscusit de mult îi privește și plan de răsunare croește, din dinți scrășnește, ferbe de manie, tună de furie. Dreapta-i strânge năpraznicul arcan, stă la pândă bătrânul satan.

Bietul Bala primejdia nu presimto, ci mândra să-și alinte cânta mai departe și cânta duios:

Ghi-ga, în păduri

Ghi-ga în păduri

Fiarele cresc

Și se înmulțesc

Pe fiare să le prindești

Peile să le întindești.

Și Guiatun îi răspunde, sărind într-un picior:

— Ghi-ga! În pădure!

Și așa-i răspundea și spre el mer-

gea, și-i cânta, corpu-și mlădia, ca un copăcel legănat de vânt...

Și atunci bătrânul Eghin, arcanul și-l aruncă, văzduhul spintecă și pe Bala îl apucă, de pământ îl isbește... În zadar puternicul Bala se sbate, Eghin în spinare-i cade... și la pământ îl culcă.

Rânjește bătrânul hidos, se sbate tânărul frumos.

Și iată că Guiatun cu un coșit mare spre Eghin sare.

— Ilucid pe el, teucid pe tine, mă omor pe mine...

Și mai rase și mai rânji Eghin odată, drept răspuns la biata fată...

— Așa dară de astea mi-ai fost... dar v'am dat de rost... Cine crezi că are să te scoată din ghiara ursului bătrân?

Și cu mâna-i de fer d'un copac o leagă.

Iar Bala în zadar se sbate, cu mâinile legate la spate, arcanul mai rău îl strânge, mijlocelu-i frânge.

Pa o stâncă albă, stă bătrânul cu mâna dalbă, și-i privește, hidos le rânjește.

Vulturii, șoimii d'asupra lor rotesc, și iar se întorc și iar ocolesc.

Bătrânul Eghin dodată amuțește ca și alba stâncă, hidoase priviri le aruncă, pedeapsă le croește, furia-i tot crește...

Din ochi pe Bala îi săgștează și așa-i cuvintează:

— Tu ai dat pentru ca pier și oase scumpe?

— Nu, n'am dat, răspunde Bala vinovat!

— Eu am dat! țipă Eghin turbat.

Și iar tace Eghin, pare muncit d'un ascun chin și iar oftează și apoi cuvintează:

— Așa dară nu tu ai dat, tinere băiat, pier și oase scumpe și alte multe — mărunte?!

— Nu, n'am dat — sunt vinovat.

Apoi spre Guiatun se întoarce și-i face ponoase, bietei fete frumoase:

— Tu erai fata mea?

— Da.

— Acuma nu mai ești?

— Nu!

— Tu vei muri și caznă grea cel suferi. Și multe de tot zise amenințări și vorbe ce în minte le... urzise...

Se scoală după stâncă și lor le dă poruncă, din loc să nu se urnească, mânia să nu-i crească și strânge grămada mare de lemne uscate, und' să ispășească ale lor păcata.

Și face un foc mare și împrejurul sare și bea și se fazește, pe ei îi înbunește, rade și-i bicuiește cu o-cări și vorbe gerele...

Și iar bea și cântă și iarăși le cuvântă, și iar în joc se avântă... și iar bea și cântă... și face de minune pân' ce soarele apune...

Și vorbește Guiatun îndurerată — cu inima sfâșiată:

— O! dragul meu Bala! te rog nu mai plânge — că inima mi-se frânge.

Și plângea frumosul vânător de țigă se rupea inima de dor...

— Nu plânge Bala al meu frumos!... Bala la ea privește și iar pe plâns se pornește...

— Sufletul meu de colo de sus... pe tine te va plânge.

Guiana legată — se sfarmă desperată.

— O Bala! de ce te-a adus vântul, aci să ne găsim mormântul! De ce frumosul meu Bala!?

— Încă puțin Guiatuna mea frumoasă și vom fi colo sus în cer, colo unde sufletele nu pier.

— Eu acolo, te voi aștepta!

— Eu acolo te voi îmbrățișa!

Fioros, se ridică Eghin cel hidos, și pe stâncă iute, cuțitu-și ascute, în mână îl sucește, vai grozav eclipsește... și bătrânul hăd—ca demonul când răd—iarăși se pornește pe chef și hătură și cu o grozavă ură, el iarăși îi injură și spumează — de pare că turbează....

— Soarele se culcă îndată... e timpul să ziceți... să vă culcați pe lumea cealaltă...

Soarele apune—eu vă voi răpune...

ZIARIȘTI NOȘTRI

DL ION PROCOPIU



D-l Ion Procopiu, directorul ziarului „L'Indépendance Roumaine” și președintele Sindicatului ziaristi-ber, face parte din oamenii aceia cari se impun prin corectitudinea exemplară a vieții lor publice, prin munca lor nepregetată, prin entuziasmul lor față de toate operele de folos.

Fost deputat în diferite legisla-turi, ziarist de valoare, d-l Procopiu conduce azi cu o deosebită energie instituțiunea Sindicatului ziaristilor care-i datorește în bună parte situa-ția lui prosperă.

D-l Procopiu a reprezentat demnă și la Roma, cu prilejul marelui expoziții italiene, Sindicatul ziaristilor ro-mâni la Congresul internațional al Presii și primirea simpatică ce i s-a făcut acolo se resfrânge în bună par-te asupra tuturor ziaristilor români.

Pioros îl scrutează și iarăși tur-bează. În ochii și cântări... iarăși îi înjură și iarăși șie-și cântă, viața-și slăveste, viața cea vitează...

Și iarăși face și iar o amenință pe Guiatun — slăbuță ființă. O mică păpușă... îndată va fi cenșe...

De haină se desbracă, pe Bola îl înșafacă... Sângele tău cel cald pie-triile uscate va uda, corpul tău cel tânăr, lupii îl vor mânca...

Și cu o fioroasă sete, cu cuțitul dete în Bola cel gingaș și bătrânul laș, mai dete odată și apoi încă odată... Bola geme și suspină lui Gui-atun se închină, puterile-și adună, și cu o voce vie, o mai chemă odată, în noaptea pustie...

Sărmana Guiatun amar mai of-tează și cânt de înmormântare jalnic întonează:

*U-i-ia... Bola nu mai înviază,
Bola ochii și-a închis.
O, Doamne, ce grozav vis!
A murit Bola,
Frumosul meu Bola.*

Eghin, vesel de răsunare se uită cu lacomă turbare la fetița despe-rată...

— Te ucid îndată... dar mi-i milă de așa fată.

Cuțitul plin de sânge, cu limba el îl înșe, apoi de iarbă îl șterge și spre Guiatun el merge.

— De ce plângi Guiatun?

Ochii tăi de sânge 's încărcat!

— Ucidemă îi zise Guiatun...

Eghin, păru-i lung alintă, se uită la ea țintă și apoi o lovește și o căi-nește... apoi cuțitul își încălzește până îl roșește.

Cu cuțitul înroșit, el o amenință; dar ea cu credință că se ducen cer își așteaptă moartea ca drept po-căință...

— Trebuie să te ucid!

— Mor... căine hâd.

Noaptea se lasă ca un negru nor.

— Trebuie... să te omor...

Ca fulgerul, cuțitul înroșit, îl im-plânta în corpul tinerei copile.

Cuțitul de sânge înroșit, îl șterge de farbă verde și apoi pleacă — în desis se pierde...

Noaptea adâncă se lasă peste firea

adormită. Eghin, liberat de chin, după vânat pornește, întunericul de loc nu-l oprește.

Pădurea doarme, tinerii îndrăgos-tiți dorm somnul de veci, sufletele lor îmbrățișate zboară spre cer... acolo unde nu mai pier...

Trad. de Gh. D. Belinsky

PROFETIA

*Prin vegeri răsună cuvântul
Profetului pacinic și sfânt:
«S'o naste în vremi ce-or să vie,
«Al cerului Fiu pe pământ.
«Și morți din morminte, eși-vor
«S'arâte țaria mării
«Și umbra păcatului șumbră,
«S'o șterge din valul adormitel...*

*Țaria slăvitului Tată
Se lasă în umbră dibină:
Din sân de fecioară se naste
Copilul, ce-avea să ne vină.
Pe dată despică-se cerul...
Din bolta țărtei răsună
Al Tatălui glas de avamă:
«Prin Fiul, v'aduc voq bună!»
Din baeri se sguđue firea
De farmecul nopții cuprinsă;
De glasuri răsună țaria
In flacări de raze aprinsă,*

*In esle pe pae uscate
Stă blânda Fecioară, zâmbind...
Pe brațele-i albe stă Pruncul
In valuri de raze, lucind...
... E Fiul promis de cuvântul
Profetului pacinic și sfânt:
Cuvântul rămase cuvântul
Iar noi pe pământ—tot pământ...
Delaziliste*

CUGETĂRI

Un geniu este ca un munte, pe care trebuie să-l admiri ca un animal.

Victor Hugo.

Când ai făcut un mare sacrificiu, te dai uneori înapoi în fața unuia ne-lăsemnat.

Renan.

Fericirea este mult mai nepărtini-toare decât se crede.

Buhylen.

Când te bucuri de greșelile aproa-peului tău, nu ești mai bun decât el.

P. J. Stahl.

N'ai să găsești niciodată ingrati cât vei fi în stare să faci binele.

La Rochefoucauld.

Mulțimile urmează pe cei ce le or-bește și întore spatele celor ce le lu-minează.

A. Fournier.

LYDIUS

— de H. Hesse —

Pe vremea împăraților Aurelian, Tacitus și Probus, un anume Ly-dius avea un nume temut în provin-țiile Isauria, Pisidia, Lykia și Kiri-kia din Asia mică, cunoscute ca fai-moase speluncă de tâlhari. El era Isaur și s'a născut pe timpul lui Philippus Arabs, și aproape toți strămoșii săi fuseseră bândiți. Ta-tăl său perise într-o expediție de pra-dă în Likia, buniceul și două unchi ai săi fuseseră spânzurați. Numele său de origine nu era cunoscut; de la vârsta de 20 ani se numea Lydius și sub acest nume se făcu cunoscut în țările pomenite mai sus.

Lydius era din fire un om inteli-gent și cu dreaptă judecată, îndrăz-neț dar cumpătat în toate întreprin-derile sale. El știa să se folosească de oameni, explotând iubirea sau frica lor. Astfel el trecea din succes în succes. Când ajunsese la vârsta de 30 de ani, trufia începu să-l orbească și astfel trecu granițele fixate de zei și în fine se prăbuși.

Intr-o expedițiune prin Cilicia, pe care o făcu Lydius cu ceata sa, se alătură de el un grec ionic cu nume-le Hefaiștion, care până atunci fă-

cuse serviciul pirăților din Cilicia, însă acum preferi să urmeze aceas-tă ceată. De acum Lydius făcu întreprinderi și mai mari, cari reuși-ră pe deplin, de oarece acest grec era foarte isteț și întreprinzător. El vorbea cinci limbi, știa să deseneze hărți și să facă spionajii, se price-pea în artă războinului și a asediu-lui, Lydius îl aprecia și-l făcuse lo-cotenentul său.

Multă vreme ceata aceasta, com-pusă din mai multe sute de bândiți cuceriră provincia Persidia, jefu-înd pe orașeni și pe țărani, și ni-ment nu îndrăznea să i se opună.

Se făcură plângeri la guvernatorul provinciei și chiar împăratului și Senatului la Roma și din când în când se trimiseră detașamente de soldați contra bândiților, dar sol-dații erau sau bătuți, sau trebuiau să se retragă fără de nîi o ispravă, de oarece bândiții se ascundeau în văgăunile munților.

Trufia lui Lydius crescu și el își închipuia că poate ține piept chiar și împăratului. El provoca cu teme-ritate puterea Statului, cu crucea pe soldați și pe funcționari și spunea în gura mare că voeste să cucerească întreaga provincie.

Intr'aceea în Roma, după o dom-nie slabă, se urcă pe tron viteazul împărat Probus, care dădu poruncă aspre guvernatorului de acolo ca să facă crâncen război bândiților. Ly-dius se hotări acum să-și arate for-țele de care dispune. El se hotări să cucerească fortăreața Kremna, zidi-tă pe o coastă de stîncă, într-o pozi-țiune inexpugnabilă, căci de trei părți era mărginită de prăpăstii, iar a patra parte era apărată de un zid colosal. El se consultă cu Lydius și cu câțiva dintre fruntașii săi. Aceș-tia îl aplebară.

Intr-o dimineață din luna lui A-prilie, apărură la poarta cetății Kremna zece bărbați, cari urcară coasta făcu ca să fie observați. Ei ocupară poarta fără zgomot și fără a întâmpina o rezistență serioasă, arborară un drapel roșu și lăsa-ră pe cei doi paznici să fugă.

În curând sosi întreaga ceată a lui Lydius. Șeful călăreia înainte pe un calar. El era un bărbat oacheș și frumos. El făcu semn oamenilor săi ca să tacă. După aceea începu să studieze împrejurimile fortăreței. După el urma pe jos ceata sa, vre-o sută de oameni înarmați, cei mai buni din banda sa, și apoi carule cu bagaje și provizii, împreună cu un mare număr de vite furate. Con-voitul îl încheia Hefaiștion călare pe un cal sur. Numai el și șeful erau călări.

Intrarea se făcu în cea mai mare ordine și liniște. Orașenii îl pri-veau cu mirare. Dintr-o căru-ță, în parterul căreia se afla atelierul unui sculptor în lemn, eși deoda-tă o fată cu un ulcior în cap, care privi cu uimire ceata înarmată. He-faiștion o privi cu dragoste câteva momente și apoi începu să fredone-ze un cântec de amor.

Intr'aceea Lydius ocupă cetatea și trimise emisari, ca să anunțe locui-torilor că este stăpânul lor. De oa-rece oamenii săi erau disciplinați și nu se atingeau de averea și liberta-rea locuitorilor, nici unul nu se îm-potrivi, ba cei mai mulți se bucu-rau că văd pe faimosul Lydius.

Hefaiștion se stabilă în locuința sculptorului unde își petrecea timpul cântând și istorisind despre țări străine, având la picioarele sale pe frumoasa fată al cărei cap se odih-nea în poalele sale, pe când el se ju-că cu buclele ăruului ei negru și lung. Ea se numea Phoebe.

A doua zi Lydius primi știrea că a pornit în contra lui o armată ro-mână. El adună pe piața cea mare trupa sa, pe care o puse să-l fure din nou credința și apoi începu să facă pregătiri pentru asediu. Două sute de cetățeni, împreună cu fami-liile lor trebuiau să părăsească ora-șul, luându-și averile, dar fără de

ale mâncărei. A doua zi fură alun-gați alți o sută de cetățeni. Din cau-za acestei terori fugiră și alții.

După o săptămână se văzu apă-rând pe șes armata romană. Intr'a-ceea se reintoarseră cetățenii alun-gați, însoțiți de un trimis al guver-natorului care ceru ca să fie repri-miți și care somă pe Lydius să pără-sească cetatea. Cetățenii intrară tăcuți în fortăreață, dar solul nu primi nici un răspuns.

A doua zi dimineața, Kremna era împrejurată de o armată mare și a-sediul începu. Lydius ordonă ca ce-tățenii reînțorși să fie aruncați în prăpastie. Condamnații urlau și blestemați în fundul prăpastiei. Groaza cuprinsese întreaga cetate. Ce-tățenii, cari n'au putut să fugă se retraseră în case și în pivniți. În cu-rând orașenii începură să sufere de foame, căci Lydius confiscă toate proviziunile. Acei cetățeni cari lu-erău la șanturi primeau câte o por-țiune de carne, pâine și vin. Cei alții erau expuși foamei și micii bandei, care menaja numai femeile și fetele.

Hefaiștion ajutase pe gazda sa și pe soția acestuia să fugă din oraș, pe fata o opră la el. Lui îi veni într-o zi ideea ca să facă o galerie sub-terană spre câmpul liber, care fu terminată după câteva săptămâni.

Lydius gonea zilnic din cetate nu-merosi cetățeni. Galeria subterană ducea până la o mică vale, dinco-lo de tabăra romană. În ziua în care galeria putu să fie folosită, Lydius îmbrățișă în public pe Hefaiștion și-i dăru un lanț de aur. Acum începu în cetate o viață plăcută. Tot a treia zi se introduceau prin acest gang vi-te cumpărate sau furate, cereale și alte provizii. Vin era din belșug. Viața aceasta ținu până vara și ro-manii din tabăra erau supărați și obosiți.

Intr-o seară de vară se întâmplă că o femeie voia să-și caute pe câmp vacă care-i fugise. Ea cercetă printre tufisuri când de odată auzind voci, se sperie și se ascunde printre stînci. Și ea auzi și văzu cum răsăreau din pământ oameni și dispăreau în spre-munți. Ea alergă la comandantul roman, căruia îi comunică cele vă-zute și căpătă câteva monede de ar-gint. Comandantul se puse la pândă cu o ceată de o sută de oameni și când tâlharii se reintoarseră cu pro-viziunile, fură atacați și uciși până la unul. Galeria fu baricdată și o-gupată în permanență cu o gardă uternică. Cu această zi se puse ca-păt vieții plăcute din Kremna. Nu se mai da vin oamenilor, iar porția de mâncare era redusă la jumătate, din ordinul lui Lydius. El vedea că nu mai are nici o scăpare și se de-cise să moară cu viteje și nebirat.

Lydius se gândea zi și noapte cum să reziste mai mult. De aceea um-bra din casă în casă și uidea pe orice persoană care nu era indispen-sabilă. Astfel el rămase numai cu garnisoana și cu câteva femei, pro-prietatea tâlharilor. Numai Hefaiș-tion, care se știa indispensabil și-si ascunsese fata, era votos. Cei alții fură cuprinși de groază, căci nimeni nu mai era sigur de viața sa. Mulți din oamenii lui Lydius erau hotă-râți să-l omore, dar nu îndrăz-neau, căci simțeau că acest om este stăpânit de diavol. El continua să ucidă oameni. Se născu legenda că Lydius se hrănește cu sângele vic-timelor sale, pe care-i bea fumegând.

În curând nebunia sa ucigătoare deveni hănuitoare și față de cei mai credincioși partizani ai săi. Astfel într-o noapte el se strecură până la locuința lui Hefaiștion și ascultă ce vărbește cu Phoebe. A doua zi chemă la el pe Hefaiștion și-i zise: „Tu îți ascunși o fată. Să mi-o aduci di-seară”.

Grecul se sperie. El nu voia să pre-dea fata pe care o iubea foarte mult și fiindcă n'o putea ține o ucise și peste cadavrul ei întinse un covor și ordonă la doi oameni să o ducă la locuința lui Lydius.

A două zi Hefaistion sta pe zidurile unui fort și privea mișcările dușmanilor. Lydius se apropie de el și i zise zâmbind: „Mă mulțumesc pentru frumoasa față. Te rog să-mi mai faci un serviciu! Te rog aruncă o săgeată asupra sentinței de pe turn.

Grecul refuză.

Atunci Lydius chemă trei oameni, cari puseră mâna pe Hefaistion, îl desbrăcară și începură să-l bată cu niuelile. Lydius plecă.

Grecul știa că viața sa era pierdută, el se ascunse într-o fântână și așteptă să se facă noapte. După aceea se lăsă pe zid în jos și abia răsuflând ajunse în tabăra romană, unde ceru să fie dus înaintea comandantului. El i se destăinuă și făgădui că va face ca Lydius să se predea, făgăduindu-se că va fi lăsat liber. Comandantul primi. A două zi grecul, care știa unde se află Lydius, se duse într-acolo și zăbindu-l, trase asupra lui o săgeată, răbindu-l mortal. Prin aceasta asediul cetății se termină. Lydius se mai susținu câteva zile, mai omorâ pe câțiva din oamenii săi, și când simți că i se apropie sfârșitul puse ceata sa să jure că după moartea sa, nu vor preda cetatea, ci o vor apăra până la ultima picătură de sânge. Când el muri și privirea înfricoșată a ochilor săi dispăru, oamenii săi se treziră că dintr-o vrajă, scupară pe cel mort, și apoi îl sfârșiră în bucăți. După aceea se predară fără nici o condițiune.

C. Scurtu

L I E D

*Rătăcindu-se 'n adâncul
Nesfârșit al depărtării.
Am plecat trei rândunele
In amurgul înserării.*

*Sau tot dus, tot dus departe,
Intr-o țară fără nume.
Mi-au luat cu ele dorul
Și l-au dus departe 'n lume...*

*Și de-atunci când vine vara
Eu le aștept pe păsărele...
— Ce-ai făcut cu-a mele doruri
Rândunele, rândunele!...*

Dim. C. Zavalide

ALE TALE DINTRU ALE TALE

Mămico dragă,

Când mă-estî atît de dragă și când din zi în zi tu ești tot mai draguță cu mine, mai pot eu care să nu recunosc marea concepție a naturii, care în bogăția ei ne-a înzestrat și ne-a dat graiul și simțirea, pentru ca prin ele să putem simți pe cei ce-i iubim?

Nu, mămico dragă, de oare-ce aceste însușiri sunt prea alse, spre a nu fi recunoscute și apreciate așa cum se cuvine, mai ales când ele ne dau darul de a spune celor ce-i adorăm *te iubesc*.

Și în ce mai mult și mai frumos putea-vom noi aia răgazul indispensabil al noastre împăcări de sine, dacă nu în acest unic liman de hrană susținea, din care izvorăște însuși lustrul vieții noastre, până la sublimul cuvântului *te iubesc*.

Să-l lăsăm dar vieții să guste și să soarbă din acest neîntrecut nectar, spre a ne îmbăta cât mai mult din parfumul lui, pentru a ne hrăni simțea până la cel mai de seamă delir al voluptății simței ei, ca din acestea și prin ele să ne putem mândri de a nu fi rămas în sfera celor ce nu știu și nici nu pot zice: *te iubesc*.

Vezi dar, mamă dragă, că în tovarășia acestor dulci reflexiuni am rămas deia despărțirea noastră și pe care nu mă pot opri de a nu ține împărțită și ție, adevărata obârșie a izvorului de unde ele pornesc, dându-mi mereu prilejul de a ții tot spunea dulce și frumos: *te iubesc*.

Imboldit dar de acestea, iarăși nu mă voia putea opri de a nu ții recunoaște că bine ai făcut când mi-ai amintit că nu trebuie să tac, tocmai atunci când este nevoie să grăiesc mai

mult, cum nu-mi este îngăduit — în chiar vultorea vieții reale—să incetez o clipă a uita că *te iubesc*.

Așa fiind, iată, mămico dragă, că ții în seamă duioasa ta imputare — cum mă și găsești dator — de a nu te mai lăsa lipsită de șoaptele și îngănrările mele, cari doar numai ele îmi vor putea legitima dreptul a ții repeta că *te iubesc*.

Și acum, și deocamdată, lasă, mămico dragă, să mă obosească înrătăta dragostea mea pentru tine, încât să adorm pe sânul tău iubit, un somn dulce, liniștit și, trezit din el de tunc, în ale tale dezmiardări sublime să te văd în firea toată *ca pe însuși Dumnezeu!*

Tag.

O REVEDERE

Noapte bună! părea să spună brazii somnoroși, înșirați unul lângă altul ca în amfiteatru pe munții ce înconjoară mănăstirea Agăpia, pe când un vânt lin și răcoros mișca ușor capetele lor ascuțite. Noaptea bună! părea să răsună din freamătul slab al frunzișului pădurilor seculare; noapte bună! părea să spună vechea clădire a mănăstirii învalită într-o ceață fină și albastrie ce începea s'o coppingă ușor odată cu pașnica haină a nopții. Noapte bună! părea să zice și căsuțele călugărițelor, înșirate în două rânduri dealungul poalelor munților; noaptea bună! părea să șopte întreaga natură care, sub palida lumină a lunii, desfășura tablouri fermecătoare.

Ah, e prea slab condeiul pentru a putea așterne pe hârtie farmecul peisajelor neimitabile, pe cari natura singură e în stare să le nască, cească și cari știu să atingă și cea mai rece inimă omenească și să rămână în ea ca o sfântă taină.

Dacă o zi întreagă ești în picioare, dacă o zi întreagă urci și scobori munți și dacă picioarele îți sunt deprinse cu câteva ore de umblet ușor și molatec pe asfaltul curat și neted al orașului, națural că atunci oboseala neobișnuită și dorul de odihnă crește.

Dar întâmplările zilei se succedau una după alta în minte'mi și privilegiștea naturii era ca un mister ce nu mă lasă să mă despărțesc de ea.

Din acea sumedenie de diferite chipuri femeiești, cari toate în aceeași haină călugărească par reci și monotone ca și liniștea de vece netulburată în care trăiesc; din acele multe fețe cari îmbracă haina evlaviei când vro privire străină și profană întâlnește pe a lor în cale, una singură mai palidă de cât toate, a cărei evlavie părea mai curată și mai neprefăcută, ale cărei priviri păreau pline de mister și a cărei întregă făptură părea ca mormântul unei scumpe taine, mi se încuibase în minte și inimă și acuma, când răscoleam în șirul întâmplărilor acestei zile, o vedeam iarăși clară înaintea ochilor, pe acea față palidă și rece cu acea mistică privire, acea întreagă figură tăcută și plină de taină.

O văd în biserică în genuchi la rugăciunea de amiază, în mijlocul celorlalte, cari se aruncă cu fruntea la pământ și fac cruce fără incetare, cum șcade tristă și tăcută; cum mâna-i albă descrie încet cele patru semne ale crucei; cum încet și ca o sfântă își ridică privirile spre sfintele icoane și cum acuma—când privirea-i pentru o clipă alunecă spre grămada străinilor — tresare ca fulgerată, îngălbenește ca ceara și cade jos fără simțire, pe când toți o ia drept evlavie. Apoi când, rugăciunea isprăvită, toate merg spre ușă, ea, slabă și cu pași incet, dispăre printre ele.

Cine este această ființă pe a cărei față se citiau trăsăturile unei adânci suferințe și pentru ce acea tresărire în timpul rugăciunii?

Și tocmai pe când aceste gânduri îmi frământau mintea, aud de odată

în apropierea mea un plâns de femeie.

— De ce plângi, dar ce ai? — aud întrebând pe maica bătrână, care locuia căsuța de alături.

— Ah!—aud suspinând drept răspuns, și apoi iarăși plângând.

— Ești bolnavă? — Ce ai?

— Nu... n'am nimic... Ah!...

— Cum nimic?... De cinci ani de când ești aici, tot-d'auna erai așa tăcută; par'că suferi greu, și acuma vii la mine plângând.

— Destul, destul... vai de mine!

Dară bătrâna începea iarăși.

— Nu! pe tine te doare ceva amar-nic, draga mea, și de cine ție frică? de mine?... Spune-mi totul, căci mult am suferit și eu când eram ca tine...

Întorsei atunci capul și pe balco-nașul căsuței vecine zării pe acea la care mă gândiam. Rezemată de un stâlp, privea la lună, a cărei lumină o făcea mai palidă de cât era. Alături de ea ședea bătrâna maică.

Când auzi pe bătrână spunându'i că a suferit și ea odată, își întoarse capul spre dânsa și fața îi deveni mai liniștită.

— Mă poți crede, — continua bătrâna; — pe mine mă poți crede, căci sunt bătrână.

— Ah, te cred, maică! te cred pe d-ta mai mult de cât pe toate și par'că în d-ta am mai multă încredere. Ah! dacă ai ști...

— Ce?!

— Cât de nenorocită sunt...

— De ce?... Cum așa, nenorocită?... Spune...

— E greu de spus, e greu de tot... Și începea iarăși să plânga. Asta însemnează, zicea ea după câteva timp, să-mi scot inima, s'o taiu din mine și s'o arăt... Ah! și chinurile cari mă așteaptă... Și acoperindu-și fața cu mâinele, plângea lacrimi amare.

Deodată luna se ascunse sub un nor și în întuneric nu mai puteam distinge pe cele două femei.

— Și cum mă privea, cum mă privea, Doamne! Doamne!... o auziam iarăși vorbind.

— Cine?... întreba bătrâna.

— Cine?... El... dal... El...

— Ce?... Ce spui?!

— Ah, maică, dacă ai ști... L'am iubit așa de mult, și credeam că totul era adevărat...

— El... și...

— Dar el... el... m'a lăsat... prăpădită... nenorocită... L'am văzut azi în biserică... la braț cu o femeie... E însurat... și eu... eu!...

Ah!... — Tac!... tac!... destul!... Știu că suferi... că suferi chiar greu de tot... Ce să faci?... așa-i lumea asta.

— Ah, cum să tac când toate durerile s'au redesteptat?... Ah! credeam că l'am uitat poate... dar de geaba: tot îl mai... zicea ea din ce în ce mai încet și sfârșind apoi în șoapte, în cât nu mai puteam auzi ce vorbesc.

— Tac!... tac!... zise bătrâna. Domnul să te ierte de aste cuvinte!... Și apoi făcu repede cruce de câteva ori.

— Cum mă privea... Cum mă privea...

— Destul... destul!... Știu totul... zise cam aspru bătrâna; e vreme să ne culcăm.

Se făcu iarăși tăcere împrejurul meu. Luna eși iarăși la iveală. Târziu, deabia târziu, am putut să adorm.

Iar când în zori de ziuă plecai pe drumul în spre Neamțu, și pe când mănăstirea Agăpia dispărea încetul cu încetul între falnicii munți cari o înconjoară, mă gândiam la aceste tinere vieți cari se îngroapă aci de vii, și îmi venia iarăși înaintea ochilor acea față palidă și rece, a cărei întreagă făptură părea ca mormântul unei sfinte taihe.

Properțiu

Galeria artiștilor români

D-L AL. C. SATMARY



Pictorul Al. C. Satmary, cu al cărui portret ilustrăm azi „Galeria artiștilor români” este unul din tinerii maeștri ai penicelului care face mai puțină gălăgie în jurul numelui lor.

Artist în toată accepțiunea cuvântului, aproape tot atât de stăpân pe toate ramurile artei, având unul din cele mai originale și bogate atelieri, d-l Satmary expune de câțiva ani, fie în expoziții personale, fie la „Tinerimea artistică”, adevărate giuvaeruri de colorit și compoziție, cari nu atras asupra atenției tuturor cunoșcătorilor. Interioruri din cari se degajează cel mai subtil parfum de intimitate, în cari poezia pune reflexe nevăzute și totuși simțite, au făcut d-lui Satmary reputația de artist frumos și recenta expoziție a „Tinerimei artistice”, în care d-sa are un minunat panou decorativ, nu face decât să confirme această reputație.

Artistul care e d-l Al. C. Satmary poate fi mândru de situația pe care o are în lumea artelor, situație care dacă i-a fost prevestită de strălucita carieră artistică a tatălui deosebit pictorul Carol Satmary, i-a revenit pe merit grație talentului său personal, grație întregii sale firi artistice.

A. A. D.

GUY DE MAUPASSANT

TATAL

De oarece locuia la Batignolles, și pentru că era funcționar la ministerul instrucțiunii publice, lua în fiecare dimineață omnibusul ca să se ducă la birou. Și în fiecare dimineață, călătorea până în centrul Parisului, împreună cu o tânără fată de care se înamerasă.

Ea se ducea în magazinul ei în toate zilele, la aceeași oră. Era o micuță oacheșă, din acele oacheșe a căror ochi sunt atât de negri, ca pețele și a căror față le e albă ca fădesul. O vedea apărând în totdeauna din colțul aceleiași strade, grăbindu-se într-una ca să poată apuca omnibusul. Și alerga cu pași mărunți, grăbită, vioaie și gratioasă și sărea pe scară până ce cai nu se opreau de tot. Apoi intra înăuntru, suflând puțin, și după ce se așeza arunca o privire împrejurul ei.

Întăia oară când o văzu, Francois Tessier simți că această figură îi plăcea foarte mult.

Ne întâlnim adesea cu femeii pe care am avea poftă să le strângem cu drag în brațe imediat, fără ca să le cunoaștem. Această tânără fată răspundea dorințelor lui secrete, idealului lui de amor pe care-l purta fără să-l știe, în fundul inimii. El o privea fără încetare în neștiință. Jenată de această admirație, ea roși. El observă aceasta și voi să întoarcă ochii în altă parte; dar în tot momentul și-i oprea tot asupra ei, deși se silea să-i îndrepte alina. După

SABATINO LOPEZ

Se 'ntoarcă viața

— Urmare și sfârșit —

MARIA. — Cine? El? Eu am suferit până acum. Cunoști, doctore, un caz mai trist ca al nostru?

DOCTORUL. — Nu numai unul, oampă doamnă: unul însă mai cu seamă. Un coleg al meu de școală, cu câteva zile înainte de licență, a făcut să se sinucidă pentru o femeie pe care n-o stima, dar pe care o doria cu patimă... Cu un revolver, ca d-ta. Dar glonțul n'a fost atât de bine-voitor: D-tale ți-a făcut o vizită și a plecat pe-aci încolo... englezește. El nu mai are picioare. De zece ani e paralizic și acum e de treizeci și șapte de ani. Paralizic pentru o femeie pe care n-o stimat-o niciodată, pe care poate nici n'a iubit-o, pe care acum o disprețuește. Prietenul meu nu numai că supraviețuiește iubirii lui, ci supraviețuiește lui însuși, pentru că nu mai trăiește: e un trunchi care vegetează și se chinuiește. Sufărurile d-tale, ale d-tale și chiar ale prietenului d-tale... sunt o glumă față de ale lui. — A făgăduit că pleacă?

MARIA. — Are să plece. El cunoștea și mă cunoștea.

DOCTORUL. — Nu te temi că ăre să treacă prin aceeași încercare ca și d-ta?

MARIA. — Nu, pentru că a mai trecut odată. N'ai văzut sicutricea? Cine a trecut pe lângă moarte evită s'o înfălească o două oară. Fiecare la rândul lui. M'a învins altă dată cu încercarea lui de a se sinucide: l-am învins acum cu încercarea mea. În mine însă iubirea s'a stins, după cum poate se stinsese cu încercarea lui. Ce însemnează asta, doctore?

DOCTORUL. — Însemnează că amândoi ați dat dintr-o dată, într-o stare violentă, aceea ce trebuia să dați din dumneavoastră puțin câte puțin. Dar acum ajunge; să nu mai vorbim de asta.

MARIA. — Ai dreptate, ai dreptate, doctore. Spune-mi însă un lucru: Dacă iubirea...

DOCTORUL. — Alădată, alădată. Acum odihnește-te. Și apoi ce ți-aș putea răspunde eu, care nu sunt decât un biet doctor de țară?

MARIA. — D-ta, d-ta ești bunul simț.

DOCTORUL. — Și atunci, din momentul ce supt bunul simț, trebuie să

mă ascult. Eu îți recomand călmul, să stai liniștită și să te gândești la altceva.

MARIA. — Mă supun. Însă...
DOCTORUL. — Spui: mă supun, mă supun... și nu ascuți. Ai să tac și n'ai să mai citești pentru moment.

MARIA. — N'am să citesc.
DOCTORUL. — Pentru că în cărți ai să găsești oameni cari au făcut prostii, nebunii mari, și d-tale are să ți se pară mică; și nu trebuie să fie așa. Trebuie să ți se pară ceva... monstruos, asta e. (Surde) Vre-o partidă de cărți, asta da, și-o pormit.

MARIA (Surde și ea). — Cu cine?
DOCTORUL. — Al da... Cu Assuuta nu e frumos, cu parohul nu convine pentru că fură... Dă. Fură ca să fure, pentru că nu joacă niciodată pe bani. Poartă însă anterii; se simte puțin femeie într'nsa... Ii place înșelăciunea...

MARIA. — O doctore, doctore!
DOCTORUL. — De sigur: să înșeli la vamă, să furi la joc, să te șiruți pe întuneric trebuie să iie cele trei lucruri mai plăcute din lume... pentru că toate femeile sunt nebune după așa ceva.

MARIA. — (Surzând malițios). D-ta nu le știi, nu e așa? Nicl măcăr sărutul pe întuneric?

DOCTORUL. — Eu? Maică Pre-cistă! Cum vrei? Un biet doctor de sat?! — Ziceam?—A! Vre-o partidă de cărți... Eu nu joc prost. Dar d-ta?

MARIA. — De-atâția ani n'am mai jucat!

DOCTORUL. — Chiar dacă ai fi o bătrână!

MARIA. — Dar eram un copil.

DOCTORUL. — Vrei să jucăm?

MARIA. — Și pe ce jucăm?

DOCTORUL. — Pe onoare.

MARIA. — Prea mult... și prea puțin. E adevărat că eu am jucat pe și mai puțin.

DOCTORUL. — Iată-o că se gândește iar la lucruri serioase. Nu trebuie. (Surzând) Nu trebuie să te gândești, nu trebuie să citești, nu trebuie să vorbești. Să joci și să dormi. Vrei să cauți cărțile? Știi eu unde sunt. Eu le-am adus, eu le-am pus aci... așa, cu gândul că într-o

zi ți-ar fi venit d-tale, cea d'intăi, gustul de a te distra.

MARIA. — Ești un om cum se cade. Ții mult la d-ta.

DOCTORUL. — (Mișcat) Mă rogi **MARIA.** — Te stimez foarte mult și ții la d-ta.

DOCTORUL. — Mă rog, d-nă! Mă rogi — Dați eu cărțile? Așa te obosești mai puțin. (Le amestecă) Vrei să iai? (Maria e confundată în alte gânduri). Taiu eu. D-tale cărțile. Briscola și trefle. Ai să câștigi d-ta: florile sunt pentru d-ta. Dacă era cupă... intră pentru mine, florile pentru d-ta.

MARIA. — Ce tăcere aci împrejur! (Și nici nu'și ia cărțile). Ce liniște! Știi, doctore? M'am hotărât rămân aci. Câtăva vreme cel puțin rămân aci.

DOCTORUL. — Bravo!
MARIA. — Am un mare dor, o mare nevoie de liniște. Cine știe! Poate că eram născută să trăiesc în țară. Vezi? Acasă, printre atâtea surori, chiar când venea lume, eu mă băgam într'un colț să le aud vorbind. San Barnaba e colțisorul meu de-acasă; aud de-aci glasurile lumii de departe, de departe. Mă odihnesc.

DOCTORUL. — Iată. Așa să faci. Să te odihnești ca după o mare sfortare. Une ori ne credem născuți să jucăm dramă, să fim aspru și fieroși, pe când eram născuți pentru comedie. Drama n'a fost de cât un episod trecător. Dramă e ca războiul: aspră, crudă, fieroasă, dar din fericire scurtă. Pe urmă vin ani și ani de prosperitate care astupă urmele prăpădului. Așa și pentru d-ta: liniștea vine, liniștea a venit.

MARIA. — Nu e încă așa, dar ăre să fie așa: am fost țărâtă într'un vârtej, acum mi se pare că totul împrejur se liniștește, se destinde. Vreau să mă destind și eu.

DOCTORUL. — Bravo, bravo.

MARIA. — Și d-ta trebuie să continui să vii la mine... Nu ca doctor ca prieten. Să nu mă lași singură. Alfel, (surde) m'ai sili să mă îmbolnăvesc din nou ca să te pot vedea. Chiar când nu veți mai avea nevoie de d-ta, tot o să am puțin nevoie de d-ta. Mă înțeleg?

DOCTORUL. — Înțeleg, înțeleg. Am să fiu cam grăbit, dar pe urmă.

MARIA. — Nu, doctore... nu. Știu că d-ta înțelegi totul.

DOCTORUL. — (După o scurtă tăcere). Briscola și trefle.

MARIA. — (Dulce, obosită). E absolută nevoie să jucăm?

DOCTORUL. — Nevoie? De fel. Vrei să dormi?

MARIA. — Uite: așa vrea — nu te superi? — Uite vrea să te aud vorbind și să adorm așa, în vorba d-tale.

DOCTORUL. — Nu e grău lucru. Trebuie să facem cum fac mamele cu copiii. Numai că d-ta ești un copil mare. Dar ori care convalescent e un copil mare. Cu d-ta nu merg basmele; povestea cu fata de împărat și smeul nu merge. Trebuie altceva. (Ia cărțile de pe masă.) Dar o să găsim.

MARIA. — (Cu grație). Nu te superi dacă dorm?

DOCTORUL. — Ți-am spus că nu. Uite (o așază pe fotoliu) așa, stai așa. Cu capul măi pe spate. Așa.

MARIA. — Povestește.

DOCTORUL. — Ce vrei să-ți spun?

MARIA. — Ce vrei.

DOCTORUL. — Să-ți vorbesc de mine. Așa, ai să adormi mai curând.

MARIA. — Răutăciosule!

DOCTORUL. — Am să-ți spun de pe când eram la universitate, la Padova. Istorie vechie; aproape ca și a Fetii de împărat cu smeul. Somnifer nevătămător, fără opiu și fără morfină. Și-așa, trebuie să știi că pe atunci eram sărac. Mai sărac de cât acum. Mama rămăsese văduvă cu o pensioară mică; primea o sută douăzeci de franci pe lună. Și totuși... cu un băiat care avea un apetit... un apetit... am avut tot-deauna apetit eu... am orgoliul acesta! Pe când eram în liceu, izbutise să pună la o parte trei sute cincizeci de franci... Intr'o zi... Dormi?

MARIA. — (Incel, puțin atipită). Nu, nu dorm.

DOCTORUL. — Intr'o zi... ea, mama, îi pusese la o parte ca să poată plăti primele taxe la universitate... Ei! vrea ca băiatul ei să fie doctor. Și-apoi se gândea că am să ajung profesor de clinică, că am să vindec toate boalele lumii... Mă credea un geniu, biata bătrână... Se știe... Mamele... Și-așa, într'o zi... (mișcându-se) Doamnă Marie!... Maria... Doarme... (Se pleacă și-i atinge cu buzele părul. Are apoi ca un fior de teamă pentru înărdnecala lui). Dragă... dragă... (Și pleacă în vârful picioarelor, tinându-și respirația, Maria deschide ochii și surde dulce)

Trad. de A. A. D.

câteva zile, se cunoșcă fără să-și fi vorbit. El îi dădea locul lui când omnibusul era plin și se urca sus pe imperială deși asta-l mahnnea.

De atunci ea-l saluta cu suras grațios, și cu toate ă-și pleca întotdeauna ochii sub privirea lui pe care o simțea prea aprinsă, parcă n'o mai supăra prea mult veșnica lui contemplare.

În fine intrară în vorbă. Un fel de intimitate prea iute se stabili între ei, o intimitate de o jumătate oră pe zi. Și aceasta — cu siguranță — era cea mai delicioasă jumătate de oră din viața lui. El se gândea la ea, tot restul timpului; și-o închipuia neînțecat, în timpul lungii sale șederi, urmărit, stăpănit, năpădit de această imagină plutitoare și tenace pe care o făcuse de femeie iubită o lasă în noi.

I se părea că posedarea întregă a acestei mici ființe ar fi pentru el o fericire nebună, și mai pe sus de realizările omenești.

De atunci, în fiecare dimineață ea-i întindea mâna, și el păstra până seara senzația acestui contact, aducerea aminte din carnea lui a acestor ușoare străngeri e degetelor ei; i se părea lui că ele ar fi înșefte în mâna lui.

El își aducea aminte cu duioșie în tot restul timpului de această scurtă călătorie din omnibus

Și Duminicile îi păreau îngrozitoare.

Fără îndoială că și ea îi iubea, de oarece primi într-o Sâmbătă de primăvară să meargă să dăuneze cu el la Maison Laffitte, a doua zi.

Ea ajunse întâia la gară! Il aștepta! El fu surprins de aceasta, dar ea îi zise:

— Înainte de a pleca, vreau să-ți vorbesc. Mai avem încă douăzeci de minute; este mai mult decât ne-ar trebui.

Tremura, rezemată de brațul lui, cu ochii îndreptați în jos și cu obrazii palizi.

— Nu vreau să vă înșelați asupra mea. Sunt o fată cinstită și nu vreau să merg cu d-voastră decât dacă imi veți promite, dacă-mi veți jura să nu faceți nimic... care să nu... căre să nu fie cuviincios, reluă ea.

Se făcuse acum și mai roșie, ca un mac. Tăcu. El nu știa ce să-i răspundă, fericit și mâhnit în același timp; în fundul inimii, poate ar fi preferat că s'a întâmplat așa... și totuși el se lăsase legănat toată noapte de visuri, cari îi pusese loc în vine. Cu siguranță că dacă ar fi știut-o cu purtări ușoare, ar fi iubit-o mai puțin; dar în tot cazul ar fi fost mai încântător și mai delicios să... Și toate calculele lui egoiste îi necăjeau gândurile.

De oarece nu zicea nimic ea începu să-i vorbească cu o voce mișcată, cu lacrimi în colțul pleoapelor:

— Dacă nu-mi făgăduiești imediat că mă veți respecta, mă reîntorc acasă.

El o strânse în braț și-i răspunse:

— Ei bine îți promit; n'am să fac decât ce vei voi.

Ea păru mai liniștită și întrebă surzând:

— Adevărat?

El o privi în fundul ochilor.

— Îți jur!

— Să luăm bilete atunci, zise ea. Nu putură să-și vorbească pe drum, vagonul fiind plin.

Sosiți la Maison Laffitte, se îndreptară către Sena.

Aerul călduros le amorțea carnea și inima.

Soarele căzând drept pe fluviu, pe frunze și pe turburi arunca mișcări de scântei de bucurie în toate sufletele.

Mergeau, de mână, de-alungul țărului, privind pestișorii cari lungeau, în gânduri, între cele două maluri. Mergeau, plini de fericire, că săltați de pe pământ de o încântare sublimă.

Ea zise în sfârșit:

— Nebună trebuie să mă credeți.

El întrebă:

— De ce?

— Nu-I doar o nebunie că am venit cu d-ta aci de tot singură — reluă ea.

— O! Nicl de cum; e destul de natural!

— Nu! nu! nu! adevărat — pentru mine — pentru că nu vreau să greșesc, și de obicei așa se începe o greșală! Dar de-ăi și ce trist e să faci același lucru în toate zilele lunii și în toate lunile anului! Sunt singură cu mama. Și pentru că ea a avut destule supărări nu-i veselă! Eu eu fac ce pot. Mă silesc să râd; dar nu reușesc în tot-deauna. Și cu toate ăstea presimt că am făcut rău venind.

Drept răspuns el o îmbrățișă sărutându-i urechea. Dar ea se despartă cu o mișcare bruscă de el; și supărată îi zise:

— Oh! Domnule François! Ai uitat ce mi-ai jurat?!

Se reîntoarseră la Maison Laffitte. Măncară la Petit-Havre, o casă joasă, susținută de 4 plopi, pe marginea apei.

Aerul curat, căldura, vinul și tremurul de a se simți unul lângă altul, îi roșea, îi încurca, îi amețea.

Dar după cafea, o veselie neașteptată îl cuprinsese și după ce traversară Sena, reluă malul fluviului spre satul La Frette.

De odată el întrebă:

— Cum te cheamă?

— Luisa.
El repetă „Luisa” și nu mai zise nimic.

Fluviul, descriind o curbă mare, se ducea să scalde în zare un șir de case albe care se oglindeau în apă, cu capul în jos.

În stânga lor un deal plântat cu viță, urmărea fluviul. Dar François se opri deodată și rămânând nemișcat de mirare... „A uite-te, zise el.

Vile încetaseră și toată coasta era acoperită de liliac în floare. Era o pădure violetă, un fel de covor mare întins pe pământ, ducând până în sat, cale de două sau trei kilometri.

Ea rămase de asemenea cuprinsă de emoție și murmură:

— Oh! ce frumusețe!

Și traversând câmpul, el se îndreptară alergând către această colină, care furniză în fiecare an tot liliacul tărat prin Paris de cărucioarele negustorilor ambulanzii.

Cu drumuleț îngust se pierdea deasupra tufişelor. El îl apucară și, întâlnind un luminis mic, se aşezară.

Mîl de muște sârbănuiau deasupra lor, răscolind aerul cu un fâşait dulce și continuu.

Și soarele, sublimul soare al unei zile fără vânt să năpustia pe toată întinderea acestei coline înflorite, luând din această pădurice de buchete un miros puternic, un imens suflu de parfumuri, de sucuri de flori.

Și încet, încet, el se îmbrățișară, pe urmă se sărutară, întinși pe iarbă, fără să-și dea seama de nimic decât de sărutatul lor. Ea închisese ochii și-l ținea în brațele ei, strângându-l înebunită, fără gânduri, cu mintea pierdută, amorțită din cap până în picioare de un fel de așteptare pătimașă.

Și i se dete întregă, fără ca să știe ce făcea, fără să înțeleagă că i se dase lui.

Când se deșteptă ca în vârtejul marilor nenorociri începu să plângă gemând de durere, cu fața ascunsă în mîini.

El încerca să o mângâie. Dar ea voi să se reîntoarcă să se napoieze acasă numai decât. Repeta fără încetare, mergând cu pași luți:

— O! Doamnei Doamnei!

— Luisol Luisol! să rămănem, te rog,— zise el.

Ea avea atunci obraji roșii și ochii adâncii. Cum ajunseră în gară la Paris, îl părăsi fără să-i zică nici un adio.

Când o întâlni a doua zi, în omnibus era de tot schimbată și slăbită.

— Trebuie să vă vorbesc, zise ea. Nu pot să vă mai văd după cele ce s'a petrecut.

— De ce, îngână ei?

— Pentru că nu pot. Am fost vinovată.

N'am să mai fiu.

Atunci el o imploră, o rugă, torturat de dorinți, nebun de trebuința de a o avea întregă, în amețea unor nopți de dragoste.

— Nu! nu mai pot, nu pot, susținea ea cu încăpățănare.

Dar el se încălzi, se excită! Îi promise s'o ia de nevastă... dar ea întruna zicea:—Nu! Și-l părăsi.

Timp de opt zile n'o mai văzu. El nu putu s'o mai întâlnească, și, pentru că nu-i știa adresa o credea pierdută pentru întotdeauna. În seara a nouă cinea sună la el. Se duse să deschidă. Era ea. Se aruncă în brațele lui și nu mai rezistă.

Timp de 3 luni îi fu amantă. Începu să se plictisească de ea, când ea îi spuse că e însărcinată. De atunci el nu mai avu decât un gând: să o rupă cu tot dinădinsul.

Fiindcă nu putea să-și ajungă scopul, neștiind cum să procedeze, zăpăcit de grijă, cu frica de copilul acesta care se mărea, el luă o hotărâre supremă. e mută într-o noapte și dispăru.

Locutura fu atât de grozavă încât ea nu mai încercă să caute pe acela care o părăsise astfel. Se aruncă la genunchii mamei-sii, cerând iertare pentru nenorocirea ei; și, câteva luni mai târziu dădu naștere unui copil.

Ani trecură. François Tessier îmbrăținea fără ca vre-o schimbare să se

fi putut face în viața lui. Își ducea traiul monoton și plictisitor al birocratilor, fără speranțe și fără așteptări.

În fiecare zi se scula la aceeași oră, mergea pe aceeași străzi, trecea pe aceeași uși, înaintea aceluiași portar, intra în același birou, se așeza pe același scaun și îndeplinea aceleași obligații.

Era singur pe lume, singur, ziua și noaptea în odaia lui de filioți. Își economisea 100 de lei pe lună pentru bătrânețe.

În fiecare Duminică își făcea plimbarea la Champs Elysees, ca să vadă trecând lumea elegantă, echipagele și femele frumoase.

El spunea a doua zi tovarășilor lui de nenorocire:

— Șoseaua era plină de lume elegantă și frumoase dinspre Bois.

Între Duminică, din întâmplare, trecu prin străzi noi și intra în parcul Monceau.

Era într-o dimineață de vară.

Bonete și mamele, stînd dealungul aleelor își priveau copiii ce se jucău în fața lor.

Deodată François Tessier simți că tremură. O femeie trecea, ținând de mână doi copii, un băieț de vre-o 10 ani și o fetiță de 4 ani. Era ea.

El făcu încă vre-o sută de pași, pe urmă se prăbuși pe o bancă, năbușit de emoțiune. Ea nu-i recunoscuse. Atunci se întoarse căutând să o vadă din nou.

Ea se așezase acum. Băiatul ședea foarte cuminte, la o parte, în timp ce fetița făcea grămeci de pământ. Era ea! cu siguranță că era ea! Avea un aer serios de femeie, o toaletă simplă, o ținută sigură și mândră.

El o privea de departe, ne îndrăzmind să se apropie. Copilul ridică capul. François Tessier se simți tremurând. Era băiatul lui, fără îndoială! Și uitându-se cu atenție, crezu că se descoperă pe el însuși, astfel cum era pe o fotografie făcută de demult. Rămase ascunsă după un pom, așteptând ca ea să plece pentru ca s'o urmărească. Nu putu să doarmă noaptea următoare. Gândul la copil îl muncea cumplit. Fiul lui? Oh! dacă ar putea să fie sigur! Dar ce ar face? Îi văzu casa; se înformă. Află că se măritase cu un vecin, un om cinstit, cu obiceiuri serioase, care era atins de nenorocirea ei. Acest om, cunoscând greșeala și iertând-o îi și recunoscuse copilul, copilul lui, François Tessier.

El se întorcea prin parcul Monceau mai în fiecare Duminică.

Și în fiecare Duminică o vedea și de câte ori o zărea o poartă neună, neînframată, îl cuprindea, de a-și lua copilul în brațe, de a-l acoperi de sărutări, de a-l lua, de a-l fura. Suferea îngrozitor în singurătatea lui mizerabilă de fiică îmbrățnită fără nici o iubire; suferea de o tortură îngrozitoare, sfâșiată de o dragoste părintească întocmită din remușcări, din invidie, din gelozie și din aceea trebuință de a iubi copilul lui pe care natura a pus-o în măruntaiele fiicăruia din noi. El voi să facă o încercare disperată, și apropiindu-se de ea, într-o zi, pe când intra în parc îi zise, înfpt în mijlocul drumului, livid, cu buzele încrețite de tremurături:

— Mă mai recunoști?

Ea ridică ochii, îi privi, scoase un strigăt de spaimă, un strigăt de oroare, și strângând în mîini pe copil ei, fugi lărându-i după sine.

El se întoarse acasă plângând.

Încă câteva luni trecură. Nu o mai revăzu. Dar suferea zi și noapte, sfâșiat de dorința-i de tată.

Ca să-și îmbrățișeze copilul ar fi murit, ar fi omorât, ar fi săvârșit orice faptă, înfruntând orice pericol, încercând orice îndrăzneală.

Îi scrisese el. Nu-i răspunse însă. După douăzeci de scrisori, înțelese că nu mai trebuie să aibă speranța să o înduplece. Atunci el luă o rezoluție disperată și gata să primească chiar un glonț de revolver dacă ar fi trebuit; se adresă bărbatului ei cu un bilet ce conținea câteva cuvinte:

„Domnule”,
„Numele meu trebuie să fie pentru d-voastră un subiect de groază. Dar sunt așa de mizerabil, așa de torturat de durere încât n'am speranță decât în d-voastră. Vreau să vă cer o convertire de 10 minute. Am onoare... etc.

El primi a doua zi un răspuns: „Domnule”.

„Te aștept Marti la 5 ceasuri”.

Urcând scara, François Tessier se oprea la flece treaptă, atât de tare-l bătea inima.

De abia respira cu greutate, ținându-se cu mîna de rampă ca să nu cadă.

La etajul al treilea sună. O bonă veni să-l deschidă. O întrebă:

— Act e d-nul Flamel?

— Act, intraiți domnule.

Și el intră într'un salon burghez.

Era singur, aștepta zăpăcit ca în mijlocul unei catastrofe.

O ușe se deschise: Un om apăru.

Era înalt, grav, puțin gras, în redingotă neagră. El îi arătă un scaun cu mîna. François Tessier se așeză, pe urmă cu o voce tremurândă:

— Domnule, domnule... nu știu dacă-mi știți numele... dacă știți...

D-nul Flamel îl întrerupse:

— E inutil, domnule, știți. Nevasta mea mi-a vorbit de d-voastră.

Avea tonul demn al unui om cinstit care vrea să fie sever, și o majestate burgheză de om cum se cade.

François Tessier reluă:

— El bine! domnule, iată. Mor de durere, de remușcare, de rușina. Aș vrea să-mi îmbrățișez măcar odată... copilul.

D-nul Flamel se sculă, se apropie de sobă, sună. Servitoarea apăru.

El zise:

— Caută-mi pe Luis.

Ea ieși, rămăsese față'n față, muț, neavând ce să-și mai zică, așteptând.

Și, deodată, un băieț de zece ani se repezi în salon și alergă la aceia pe care-l credea tată. Dar se opri, rușinat, zărind un străin.

D-nul Flamel îl sărută pe frunte, pe urmă îi zise:—Acum îmbrățișează pe d-nul, iubitul meu.

Și copilul, se îndreptă grațios, privind pe străin.

François Tessier se ridicase. Lăsă să-i cadă pălăria din mână—tot așa după cum era și el să cadă. El contempla pe fiul său.

D-nul Flamel, din delicatete, se întoarse și privea pe fereastră în stradă.

Copilul aștepta, mirat. El luă pălăria de jos și o înapoi străinului. Atunci François cuprinzând pe micul în brațe, începu să-l îmbrățișeze nebun, lacom, pe față, pe ochi, pe obraji, pe gură, pe păr. Copilul speriat de o așa grindină de sărutări căuta să scape, întorcând capul și dând încolo cu micile sale mîini buzele lacome ale acestui om.

În sfârșit François Tessier îl lasă deodată jos și strigă:—Adio, adio!

Și fugi ca un hot.

Trad. de Ion T. M. I.

MODE

Ultimele modele din străinătate vinde cu prețuri moderate

SABINA

Str. Lipscani 72 „etaj” (colț lângă Papaqab)

Pentru modisto se lucrează și se vând modele Prefacerea unei pălării Lei 4. În provincie se trimite contra ramburs.

„ȘI MAI ȘI”

De s'ar reîntoarce anii
Anticele Mitologii,
Cu zeite numeroase
Și cu mândre poezii,

Și-ar veni l anot în țară
Dulcea Venus, ori Junona,
Pân' și ele-ar lua, de sigur,
„Săpun, Cremă, Pudră „Flora”

Căci astfel este femeia:
Ori cât de frumoasă ar fi,
Tot dorește, tot rămânește,
Să mai fie: „Și mai și...”

Carol Scrob

PROVERBE

Cuptorul rău coace bine.

Nu umbla cu mâța în sac, că i se văd unghiile.

Pisica blândă sgărie rău.

Cine umblă cu mierea și nu-și linge buzele?

Cu o minciună bocească treci în țara ungurească.

Cânstea măței e la oala cu smântână.

E. A. Pucher & Co.

441 Elisabeta 15 (sub hotel Princiari)
Galea Victoriei 148 (vis-a-vis de prințul Știrbey)

BUUREȘTI

CELE MAI MARI ȘI VECHII MAGAZINE

Bicicletă completă Lei 110 —
Bicicletă cu roată liberă Lei 126.

Bicicletă ori-ce marcă germană Lei 160 —

Anvelopa Continental „ „ „ 8,50

Camera „ „ „ 5,—

Lanțuri bucată „ „ „ 4,—

Pedale „ „ „ 4,—

Șea de piele „ „ „ 5,50

Pompă de picior „ „ „ 2,20

Lampă de acetylina „ „ „ 3,75

Clopot „ „ „ 1 —

Spîță cu capsă „ „ „ —10

Mănușe perechea „ „ „ —40

Chei franceze de la 70 bani până la 1,20.

Chidon ori-ce formă lei 5,50

Tot leul de accesorii mai eștin ca ori unde.

Cereți catalogul ilustrat gratis și franco.

PROCURAȚI-VĂ

cu derizorii preț popular Lei 6,10 marea și superba operă patriotico-literară Războiul Româno-rus-turc, Istoria ilustrată (cu 75 splendide și originale gravuri mari artistice) a Independenței României, 9 volume, 1500 pagini. Ultima ediție jubilară. În loc de lei 12,50 numai lei 6,10 operă completă, expedită franco la domiciliu. Se recomandă mai ales d-lor ofițeri, subofițeri, profeți, studenți, instructori și în genere tuturor amatorilor unei lecturi morale și patriotice procurarea urgentă a acestei cărți de un extrem și palpitar interes pentru tot românul care și iubește neamul. Mic și mare e dator să facă propagandă pentru răspândirea acestei cărți neprețuite, în toate cercurile!

Comenzile, însoțite de cost, se vor adresa exact ast-fel: „Agenția de publicitate literară PRESA, București, Căsuța 153. Ramburs fără accont nu se admite.

Păstrați și arătați și allora acest anuși care apare numai la rare intervale! Comenzile se execută prompt.

E în interesul oricărei familii

să se aboneze la

SANATATEA

cea mai bună revistă de medicină populară cu admirabilul supliment gratuit

Viața Fericită

E o comoară pentru ori-ce casă

Fie-care număr conține 32 pagini mari, bogat ilustrate.

Număr de probă gratis la cerere. — Abonamentul anual 6 LEI. — Redacția și Administrația, Revista „Sanătatea” Str. Triumfului 9, București. Notați bine adresa! 4468

Reclama e sufletul comerțului

Grăbiți-vă de vă abonați la „UNIVERSUL”

Tragerea are loc la 22 Maiu

și puteți avea șansa de a câștiga următoarele mari premii:

Vila de la Sinaia

„Vila Theodora”, construită anume pentru tragerea viitoare, pe str. I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate.

Un salonaș modern

compus din:
1 canapea, 2 fotoliuri,
4 scaune și o masă de
mijloc, foarte elegant,
cumpărat dela fabrica de
mobile de artă, I. Bre-
zoi, calea Rahovei, 50,
unde se găsește în per-
manentă o bogată și a-
leasă expoziție de mobile
de toate genurile.

UN DORMITOR

DE BRONZ

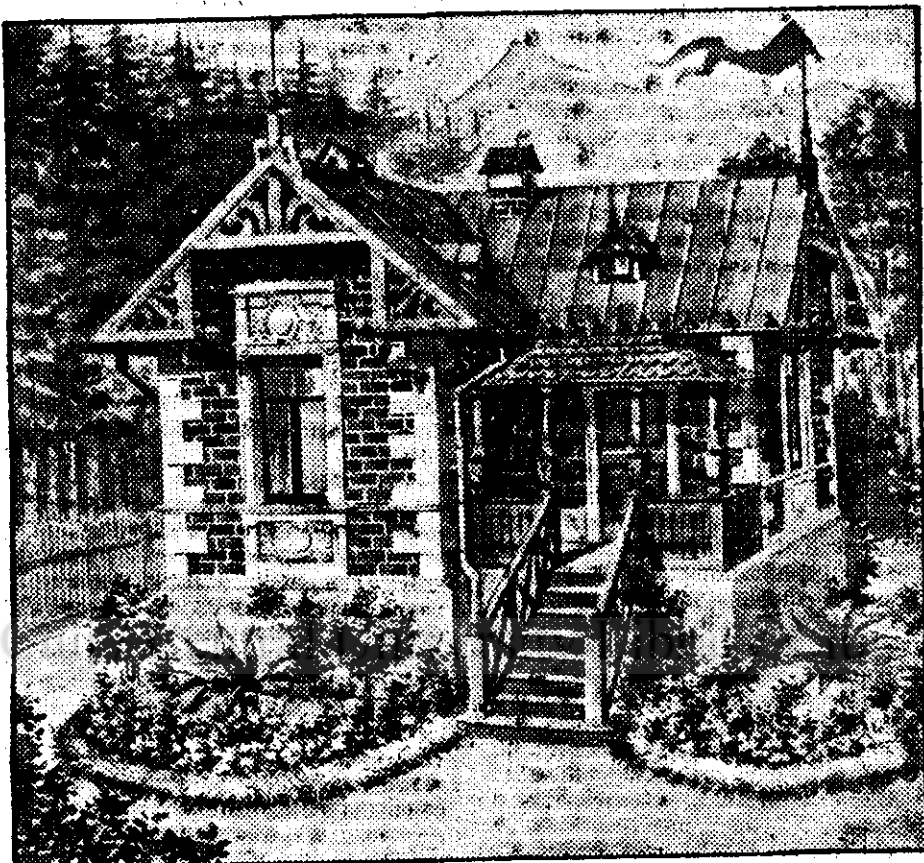
de mare valoare, cum-
părat dela *Industria me-
talică „Marcu”*, Bule-
vardul Elisabeta, No. 8.

O garnitură

de mobilă

PENTRU INTRARE

compusă din:
1 canapea, 4 scaune, 2
fotoliuri și o masă, cum-
părate dela cunoscutul
magazin de mobile de
trestie și bambu, *Lit-
tman*, str. Lipseani, 3.



Un dormitor de lemn fin

construit în marea fa-
brică de mobile de lemn
Marin V. Gană, șo-
șaua Mihail Bravul, No.
37 și str. Sărbănică, 10,
Sucursala calea Victoriei,
No. 107.

O scórță românească

și o
bluză (ile) de matase
dela *Bazarul Național*
calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ

de bambu

cumpărat dela cunoscută
fabrică de mobile în a-
cest gen, *E. A. Pucher*,
calea Victoriei, 148. Su-
cursala Bulevardul Eli-
sabeta, No. 18, la „Ge-
meta Halev”.

O dormeză, două fotoliuri și un paravan artistic

lucrate în vechiul atelier de tapiserie *Ioan Niculescu*, str. Câmpineanu, 31

O pendulă de stejar alumat, o tavă argintată
cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stra-
tulat* calea Victoriei No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare, un pistol
automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete
și arme *B. D. Zissmann*, calea Victoriei 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut, o harmonică
cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*,
calea Victoriei 54.

1 pendulă de perete

6 lingurițe de argint sulfat cu aur cumpărate
de la cū-
noscutul magazin „*Ceasornicaria Colței*”, str. Colței 34.

O Splendidă Rochie albă lucrată artistic în ajururi.

1 ceasornic de aur, cu trei capace, pentru bărbat.

4 brățară de aur 14 kt., cu 5 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru damă.

1 inel de aur cu rubin, pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Ca-
puchon, de o
mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

Un inel de aur 14 kt. pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

Un binoclu fin.

6 ceasornice remontoir, de metal.

1 elegantă compotieră argintată, de mare valoare
inventate

Donă aparate economice de încălzit, de d. căpi-
tan Castano.

30 cutii cu cremă, pudră și săpun „FLORA”

cutii speciale, făcute anume pentru abonații noștri.
20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui
și Reginei, comandate anume
pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi,
mai primesc gratuit și un volum din **Memoriile
Regelui Carol I.**